

David? Nábal? Abígajil!

Převod materiálu

Alexandra Jacobea

Pořadí v lekci

12

Téma

Jak se poprat s hněvem?

Cíl

Nejmenší děti uslyší méně známý příběh. Uslyší, že hnev jde o elit vstřícností. Prostřední a starší děti uslyší, že ve vzájemných vztazích nemá vítězství povýšenost, hnev (pomstychtivost), ale respekt a laskavost.

Pro učitele

Výkladové poznámky

- **Samuelova smrt** je moment sjednocení Izraele, David možná byl přítomen při obědích (snad platil tzv. Boží mír), poté se však vrací zpět do stepí, protože na Saula není spoleh.
- **Karmel:** nejedná se o horu, na níž zápasil Eliáš s Baalovými proroky, jde nejspíš o kopec poblíž Maónu (ležícího asi v polovině západního břehu Mrtvého moře).
- **David** má s sebou asi 600 mužů (uprchlíků, psanců) – těžko je uživit, pokud nechtějí rabovat. David je odkázaný na pomoc druhých, proto využívá slavnosti stíže, prosí o pomoc a podporu. Je trochu v roli bandity, ale nechce se rovnou jako bandita zachovat – prosí, hnev je až jeho reakce na urážku a povýšenost, zároveň k hnev a pomstě nemá daleko. Reaguje trochu ve smyslu „když to nešlo po dobrém, půjde to po zlém“. V příběhu o něm slyšíme, že chrání druhé (svědectví pastýře), i když už není v králových službách. Později se dozvídáme, že David dobře pochopil Abígajlin čin – ne jako vypořítavost, ale jako snahu smírně se dohodnout, předejít násilí, odpovídá na něj s královskou noblesou.
- **Stíže** je pro chovatele ovcí totéž co pro pěstitele sklize, že, doba veselí, hodování, tradiční pasáže, zároveň náboženská slavnost (první oslavená vlna se odevzdávala ve svatyni).
- **Nábal:** blázen, pošetilec, bloud (s podtónem „bezbožník“). Viz Ž 53,2: *Bloud si v srdci říká: „Bůh tu není.“* Vykreslen velmi negativně jako nafoukaný, lakotný ožrala, zděrazuje se jeho zámožnost. Vůči Davidovi se zachová pohrdavě – označí ho za uprchlého otroka, tváří se, jako by jej neznal. David mu však není neznámý, ale Nábal dává najevo, že v jeho očích je „nikdo“! Promlouvá, jako by od něj David chtěl vše, ne jen část, dar, hmotnou pomoc. Nedá mu vůbec nic! Jeho postoj odráží přesvědčení, že jeho majetek je jen jeho: vše si sám odpracoval, zasloužil, má pocit, že nikomu nic nedluží (Hospodinu ani bližnímu). Přitom za jeho úspěchem je i Davidova zásluha, nejen ochrana ovcí a pastýře, ale v širším smyslu, když David bojoval proti Goliášovi, bojoval i za Nábalův pokoj a prosperitu. Nábal za dobro odpovídá zlem. Navíc se chová nerozumně – zaslepen sebejistotou uráží Davida a ani ho nenapadne, že tím ohrožuje sám sebe.
- **Abígajil** („pramen radosti“ nebo „otcova radost“) je Nábalův protiklad. Nejen krásná, ale i moudrá (viz P 31,10nn: Ženu statečnou kdo nalezne? Je daleko cennější než perly. Abígajil by mohla být pro edlohou básně). O její moudrosti se ví – může se na ni obrátit služebník, který ví, že se blíží pohroma (o Nábalovi mluví neuctivě, zároveň spoléhá na Abígajil a její úsudek, protože sám nemůže nic udělat). Abígajil bere vážně svoje manželství – napravuje chybu svého muže, pomyslně ji bere na sebe, přebírá

za ni odpovědnost. Pro Davida a jeho muže přivádí trvanlivé zásoby. Zároveň je posílá napřed (jako kdysi Jákob Ezauovi), aby bylo jasné, že usiluje o smír. Abígajil konstatuje, že David vede boje Hospodinovy, zároveň by se znesvřel, kdyby si osoboval Boží práva – zachraňuje tak nejen svého pošetilého muže, ale i Davida před prchlivostí a následky pomsty.

- V příběhu jsou zřejmé *protiklady*: David mluví uctivě (poníženě) x Nábal reaguje výsměchem, povýšeností. Abígajil mluví uctivě (poníženě) x Davida reaguje s rozumem, pokorou, milostivě. Toto srovnání dobře ukazuje rozdíl mezi Davidem a Náblem, první je schopen od svého hněvu upustit.
- **Možící na stěnu**: výraz spojený s hněvem, výhružkou, výklad je nejistý. Může jít zkrátka o hanlivé označení, může jít o psa (ve smyslu nadávky). Zároveň lze interpretovat jako zástupce společenství při bohoslužebných úkonech (Nábalovi soukromí kněží), hrozba by se vztahovala na něj. Ve vyprávění bych se tím nerozptylovala.
- **Nábalova smrt**: Z čeho ho ranila mrtvice? Stalo se, co nechtěl, žena jednala sama bez jeho vědomí, měl vztek, byl v šoku? Nejspíš všechno dohromady. S menšími detaily bych se nesoustředila na fakt, že zemřel, klidně bych to přešla jen vyjádřením „s Náblem to seklo“ nebo „Nábala samým rozčilením klepla pepka“. Pokud se děti budou vyptávat, máte možnost to komentovat.
- **Davidův sátek s Abígajil**: Námluvy se jistě nekonalý hned po Nábalově smrti, bylo třeba dodržet povinnou dobu smutku, Abígajil nachází u Davida zastání, nebude vdovou, neodmítá si vzít psance (na rozdíl od Nábala zřejmě vnímá oprávněnost jeho královského nároku). Zároveň je trochu problematický moment (viz Úskalí).

Úskalí

Doporužji soustředí se na příběh samotný. Polygamie byla v té době běžná, ale pro děti je to složité téma, navíc obsáhlé – nezastínit jím příběh.

Z určitého pohledu se Abígajlin čin může jevit jako troufalost (jednala proti vůli manžela) nebo také vychytralost (chtěla se zachránit) či strach. Pokuste se vyjádřit, že její jednání nejen zachránilo ji a její děti, ale především zamezilo pomstě, zastavilo hněv.

V příběhu lze sklouznout k tomu, že muživci stačí zavřít pusy jídlem. Není to špatné, jídlo může hrát důležitou roli v procesu odpuštění a smíření (to je i určitá vrstva chápání svatě vešelé Páně). Podle mě však jde o víc – Abígajil byla ochotná se podřít, hněvu řelila vlídností, laskavostí, respektem, pokorou. To je snad recept na otázku „jak se poprat s hněvem“?

Odkazy

Viz *Kam dále* pod úlohou.

Pro děti

Předškoláci

(Pokud jsou děti skutečně malé, soustřeďte se na rozhovor Davida s Náblem a Abígajlin pokus o nápravu. Nábalovu smrt i sátek Davida s Abígajil doporužji vynechat.)

Pamatujete se na Davida? Na to, jak utíkal a musel se schovávat? Když takhle řlověk utíká a schovává se, nemůže si jen tak zajít na nákup do obchodu. To by ho hned chytili! David a ti, kdo byli s ním, neměli jídlo. Neměli jídlo, ale zato měli hlad. A taky trochu strach. Mít hlad a strach dohromady, to je zlé. David se proto rozhodl, že s tím musí něco udělat. Vždyť jsou z toho všichni celí zkroušení.

„Poprosím o pomoc Nábala, ten má spoustu ovcí, zrovna jim stíhají vlnu. Nábal je tak bohatý, že mu tolik neubude, když pomůže nám. A navíc jsme ty jeho ovce i pastýře bránili, aby na ně nemohli lupiči,“ řekl David svým mužům. Jenže Nábal o nějaké pomoci, o jakém dělení, nechtěl ani slyšet: „Co po mně kdo chcete?! To mám všechno dát nějakému cizinci a jeho lidem? To teda ne! Táhněte, odkud jste přišli, nic vám nedám!“

A odehnal je pryč...

„To jsou moje ovce, moje vlna, moje stáda, tohleto!“ ujišťoval se sám pro sebe Nábal. „Nikomu nic dávat nemusím, však jsem se dost nadělal, abych to všechno měl, ovce, služebníky, hospodářství... Nikomu nic nedlužím!“

Takováhle nadutost Davida rozzlobila: „To je teda náfuca, ten Nábal! Pojďte, ukážeme mu! My mu dáme cizince, my mu dáme co proto!“

Když je někdo nafoukaný, snadno druhého urazí. A když loví ka někdo urazí, snadno se naštvě. Jenže hněv je špatný rádce – David a jeho muži už sahali po zbraních, že si to s Nábalem vyřídí. Vždyť se na ně vykašlal, aťkoliv oni mu pomáhali! Za dobrotu na žebrotu, brblali si pod fousy, zatímco si brousili meče.

Jeden nevďák, druhý zuřivec. Co se teď stane? Přijde bitva, poperou se?

U Nábala doma se slavilo. Oveček bylo spoustu, měly hezkou, kudrnatou vlnu, zkrátka bylo plno radosti. Jen Nabalova žena Abígajil přemýšlela, co dělat. Vždyť Nábal se k Davidovi choval jako nevďák! „Už to mám!“ zvolala najednou Abígajil a začala shánět zásoby. Chleba a víno a maso a zrní a sušené ovoce, aby to Davidovi a jeho lidem dlouho vydrželo, když nemějou na nákup... Všecko naložila na osla a jela za Davidem.

„Davide, odpusť nám, jak jsme se k tobě chovali, vůbec to nebylo hezké. Ty nejsi žádný cizinec, ani zloděj, já vím. Tady je jídlo pro tebe i pro tvé lidi. Nech mě ležet a neubližuj nikomu, prosím.“

David se podíval na Abígajil, podíval se na dobroty, co přivezla, vzpomněl si, co chtěl všechno Nabalovi udělat a najednou mu bylo nějak divně.

„Děkujeme, Abígajil. Děkujeme, že jsi nás zachránila před hladem. A děkujeme, že jsi nás zachránila před vztekem. Nikomu se nic nestane!“ A pak se zakousl do figy. Mám, to byla dobrota...

Vyprávět můžete s pomocí mařásků, biblických postav, flanelografu, nebo vyrobte figurky na špejlích (či na dřevkách od zmrzliny), „stíh“ viz [Odkazy](#). Po vyprávění můžete dát dětem ochutnat figy, pak společně vyrábět figurky – povídejte si o tom, jak se pozná Nábal od Davida.

Pomůcky: Sušené figy, vystřižené figurky na špejlích.

Mladší školní děti

Motivační hra: Vytvořte si z tvrdšího papíru (kartonu) „terče“ ([návod zde](#)), na jednu stranu kromě ovcí můžete namalovat i další potraviny, které Abígajil Davidovi a jeho mužům přivezla. Na spodní stranu napište jednotlivá písmena nápisu „zachovat (s)mír“ nebo „zachovat pokoj“. Podle věku a schopností dětí naznačte věku na zemi, od které budete házet. Srážejte lehčím míčkem terče, pokaždé, když se ukáže písmeno, nechte studenty hádat, jak asi celý nápis zní. Stílejte tak dlouho, dokud nebude celý vidět nebo někdo neuhodne. Povídejte si s dětmi o tom, co to asi může znamenat, jak se to dělá?

(Pokud před vyprávěním došlo na *Okénko do bohoslužeb* a přezdívkou, poproste děti, aby během vyprávění poslouchaly, co se o které postavě říká. Poté budou vymýšlet vlastní přezdívkou pro Nábala, Davida i Abígajil. Pokud je vás v nedělce hodně, rozdělte se do dvojic/trojic/skupinek. Ty mohou také dostat papír

a tužku a jednotlivé údaje si zaznamenávat – usnadní to promýšlení p?ezdívek, zároveň to však vyžaduje pomalejší tempo vypráv?ní.)

David byl po?ád na út?ku. Saulovi se nedalo v?ít, i když se tvá?il, že pronásledování skon?ilo. David však nebyl sám. Bylo s ním spousta takových, kdo m?li ze Saula strach, kdo se museli schovávat. 600 muž?. Jenže jak všechny ty hladové krky uživit?! Jen tak si zajít na trh? Kdepak, to p?ece nejde. Nebo n?co ukrást? P?ijít v noci, vzít si bez ptaní, utíšet na chvíli hlad? To taky nejde! David necht?l být jako n?jaký lupi? nebo bandita. Utíkat p?ed nenávistí druhého je jedna v?c. Rabovat na út?ku druhá. David a jeho lidé tak z?stali odkázáni na pomoc druhých. Odkázáni na pomoc? Jako n?jací chudáci? Ano. I ne. Když se dá dohromady 600 mužských, hodn? toho sn?dí, ale taky je to po?ádná síla. David a ti, kdo byli s ním, se nedali na dráhu lupi??, spíš byli jako hradby, p?es které žádní lupi?i neprošli. David už nesloužil králi, ale nezapomn?l, co je to sloužit Hospodinu. Zažili to i pastý?i bohatého Nábala, kte?í se s ním potkali a David jim pomáhal chránit jejich ovce.

Jenže hlad nejde p?emlouvát do nekone?na. David se rozhodl jednat. Byl zrovna ?as st?íhání ovcí, ?as oslav, ?as radosti nad stády. To jsou ke stolu zváni i hosté.

„P?jdeme za Nábalem a poprosíme ho o jídlo,“ oznámil David mužstvu, „Nábal má pro sebe dost, nebude kv?li nám t?ít bídu s nouzí.“

„Bu? zdrav, Nábale, pokoj tob?, pokoj tvému domu, pokoj všemu, co máš! Pomáhali jsme tvým pastý??m a te? prosíme, pomoz ty nám. Dej Davidovi a jeho družin? najíst, prosím.“

Takhle slušn? pozdravili, takhle slušn? poprosili. Ale se zlou se potázali, Nábal nebyl vlídný ?lov?k. Byl bohatý, a proto si o sob? dost myslel.

„Aha, tak David a jeho družina?! A kdo to je, ten David? N?jaký otrok, co utekl od svého pána? A takové bych m?l žít? Takovým bych m?l dát všechno, co mi pat?í? Cizinc?m a darmožrout?m? Jd?te, odkud jste p?išli, nedostanete nic!“

Nábal byl celý brunátný, jak k?i?el. To by tak hrálo, d?lit se o poctiv? odpracovaný zisk! To by mohl chtít každý, brát si z toho, co pat?í mn?i! Nic nebude!

Nap?ed zrudnul Nábal, te? zase David.

„Tak ty takhle, ty nevdu?níku! My jsme ti pomáhali a ty nás te? neznáš!“ hu?elo to v tábo?e.

„No, po?kej, my ti dáme, co proto,“ ?ekl David a dodal mohutným hlasem: „Do zbran?!“

S Nábalem to nedopadne dob?e, David je zdatný bojovník. To si uv?domil i jeden z Nábalových služebník?, který slyšel, jak se David zlobí.

„S Nábalem se nedá mluvit, co budu d?lat? Ale po?kat, po?kat, mohl bych p?ece za paní Abígajil, za Nábalovou ženou, ta je moudrá a rozumná, ta bude v?d?t, co d?lat!“

Jak ?ekl, tak ud?lal a pelášil za Abígajil. Všechno jí vypov?d?l a tázav? se po ní podíval. Abígajil si jen vzdychla. Ten Nábal! Znala svého muže jako své boty. S tím se ale musí n?co ud?lat, jinak nás tu smetou jako nic...

Abígajil byla nejen moudrá a rozumná, ale taky schopná.

„Chleba, víno, skopové, pražené zrní, sušené hrozny a sušené fíky, samoz?ejm?!“ vypo?ítávala si na prstech, když sp?šn? nakládala zásoby. „Musí to vydržet, vždy? se toulají ve stepi.“

Byl to po?ádný náklad, osl?m se pod tím pletly nohy. Abígajil s nimi poslala nap?ed svoje slu?ebníky a sama se vydala za nimi.

„Snad to jídlo uhasí ten nejv?tší hn?v,“ uvažovala v duchu.

Co taky s nahn?vanými mužskými?! Hlavn? je ještě víc nevydráždit, když to ten Nábal tak polepil...

David je na dohled. Abígajil se zhluboka nadechne a padne mu k nohám:

„Davide, odpus? nám, jak jsme se k tob? zachovali, v?bec to nebylo hezké... Beru to na sebe. Ty nejsi žádný cizinec, ani zlod?j, já vím, ty bojuješ ve jménu Hospodina... Tady je jídlo pro tebe i pro tvé lidi. Nechte me? e ležet a neubližujte nikomu, prosím. Vždy? ty nejsi a nemáš být vrah, ty máš nad Izraelem vládnout.“

A David najednou nev?d?l, co ?íct. Vždy? ona má pravdu, Abígajil. Cht?l se mstít, za tu urážku, za tu k?ivdu, cht?l si vylít zlost, cht?l se najíst. Jako oby?ejný lupí?, ne jako král.

„Jsi moudrá Abígajil, zachránila jsi m?. Požehnán bu? Hospodin, že t? za mnou poslal, že jsi zastavila m?j hn?v i moji chu? po pomst?. Bu? klidná, nikomu se nic nestane.“

Abígajil se vrátila dom?. Ten nejt?žší boj, boj s lidským hn?vem, se jí poda?ilo vyhrát. Nábalovi ale nic ne? ekla, po?ádal zrovna hostinu a užíval si, jako by byl králem on sám. Až ráno, když se vyspal a p?ešel ho bolehlav z vypitého vína, pov?d?la mu Abígajil, co se stalo. A Nábal zase zbrunátn?l. Byl úpln? v šoku. Tak p?išern? se roz?líl, že ho z toho klepla pepka. Tak p?ece jen si i hn?v vybral svou da?.

Ale nakonec ještě jedna dobrá zpráva: Byla svatba! Hádejte, kdo si koho vzal?

Dejte d?tem chvíli ?asu na promyšlení p?ezdívek. Pak si je společn? ?ekn?te, povídejte si o nich. Vra?te se k heslu „zachovat (s)mír“ (zachovat pokoj). Jak se to Abígajil poda?ilo? Jak se to m?že poda?it nám?

Pom?cky: Molitanový nebo látkový mí?ek, ter?e s písmeny.

Starší školní d?ti

Využijte motiva?ní hru mladších nebo téma p?ezdívek. P?íb?h d?tem p?evypráv?jte, pat?í k mén? známým, zárove? je p?íliš dlouhý na ?tení.

Která postava z p?íb?hu je vám nejbližší? V ?em? Pokuste se nez?stat jen u zd?vodn?ní, ale argumentovat, hledat u každé postavy pro a proti.

Znáte jiné p?íb?hy, ve kterých hrál roli hn?v? Zastavilo ho n?co? Pokud ne, jaké byly následky? (Nap?. Kain a Ábel, Jákob a Ezau, Josef a jeho brat?i, Hospodin?v hn?v proti Sodom?, reptajícím Izraelc?m na poušti atd.)

Je n?co jako „spravedlivý“ hn?v?

Co o hn?vu ?íkal Ježíš? Hn?val se n?kdy sám? Pokud vás nic nenapadá, p?e?t?te si nap?. L 12,13-21 nebo Mt 5,38-42.

Pom?cky: Molitanový nebo látkový mí?ek, ter?e s písmeny.

P?esah

Co p?inesla moudrá Abígajil Davidovi a jeho muž?m? Chleba, víno, ovce – maso, pražené zrní, sušené hrozny, sušené fíky – trvanlivé potraviny. Co byste jim p?inesli vy? (Rozhovor s možností ochutnávky

Liturgie

Biblický text k zapamatování

Vlídna odpověď odvrací rozhořčení, kdežto slovo, které ubližuje, popouzí k hněvu. (Př 15,1)

Rituál

Každou postavu můžete provázet jedna píseň, kterou můžete zpívat nebo její část skandovat. U Davida navrhuje *Bůh je záštita má, s ním nemusím se bát* (refrén písně SV 23).

Okénko do bohoslužeb

Nákolik variant na téma „přezdívky“

- Farář/učitel napíše (předem) na papíry různé přezdívky – přejné i hanlivé – a ukáže je ve shromáždění lidem. Např. „benjamínek“, „mazánek“, „šásek“, „kližas“, „nervák“, „šourá“, „blázen“, „vztekloun“. Lidé mají někdy různé přezdívky. Pak vybere „blázen“, „vztekloun“ a „kližas“ a nechá děti (shromáždění) tipovat, o kom bude dnešní příběh.
- Farář/učitel uvede: Dnes uslyšíte další příběh o Davidovi. Bude to o tom, jak se potkal s manželi, jmenovali se Nábal a Abígajil. Každý byli docela z jiného místa. To taky naznačovala jejich jména. Nebo to byly přezdívky? Úplně přesně to nevíme. Ale schválně, jaké přezdívky byste jim dali vy? Poslouchejte pečlivě vyprávění a určte vás něco napadne. (Možná využít, pokud se děti vracejí do shromáždění – zeptat se jich, jaké přezdívky je napadly, ale i tehdy, když už se děti nevracejí – o vymyšlených přezdívkách mohou mluvit s učitelem.)
- Rozhovor: Máte nějakou přezdítku? Doma? Ve třídě? V kroužku, ve skautu? A jaká je? (Nechat děti jmenovat přezdívky.) Někdy je přezdívka určitého tvaru jména, třeba když se Michalovi říká Mikeš nebo Mike. A jindy je to přezdívka, která nějak vystihuje, jaký člověk je... (má-li farář či učitel nějakou prezentovatelnou přezdítku, ať ji v rozhovoru zmíní a vysvětlí!). Dnes to bude o „náfukovi“, „vzteklounovi“ a „kližasce“. (Dále možnost navázat viz variantu ii.)

Modlitba

Pane a Bože, někdy se urážíme a hněváme. A někdy urazíme druhého. Prosíme, nauč nás říct „promiň, prosím“, nauč nás odpouštět. Pomáhej nám přeprat hněv i výčitky. Amen.

Kam dále

[Pavelka, Tomáš: David a Abígajil \(připravka NŠ Louny\)](#)

[Abigail & the King \(videopříběh, anglicky\)](#)

[Omalovánky k příběhu \(coloringpanda.com\)](#)

[Anglická připravka \(wonderfullymadekids.wordpress.com\)](#)

[Návod na přípravu motivační hry \(www.daniellesplace.com, anglicky\)](#)

Odkaz na píseň

[Moudrost mi, Pane, dávej](#)

[Oko za oko \(SV235\)](#)

[Bůh je záštita má \(SV23\)](#)

[Mír na zemi daruj nám \(BTS38\)](#)

Cílová skupina

[Mladší školní](#)

[Předškolní](#)

[Starší školní](#)

Katechetické cykly

[Dál p?ece nejdeme sami II \(Od Samuele k Šalomounovi + Od Elijáše k mesiášovi\)](#)

Biblický odkaz (kat)

[1 Samuelova 25,1–42](#)